

Tema: IV.

Interfícies gràfics d'usuari

Herramientas Avanzadas para el Desarrollo de Aplicaciones

Departament de Llenguatges i Sistemes Informàtics
Universitat d'Alacant

Curs 2014-2015 , Copyleft © 2011-2015 .

Reproducció permesa sota els termes de la llicència de documentació
lliure GNU.

Contingut

- ❶ Preliminars (I)
- ❷ Preliminars (II)
- ❸ Preliminars (III)
- ❹ MVC (I)
- ❺ MVC (II)
- ❻ MVC: Model. –Capa de l'Aplicació–
- ❼ MVC: Vista. –Capa de Presentació–
- ❽ MVC: Controlador. –Capa d'Interacció–
- ❾ MVC: Diagrama d'interacció entre capes
- ❿ Gtk+ (I)
- ⓫ Gtk+ (II)
- ⓬ Gtk+ + Vala + signal/handler (I)
- ⓭ Gtk+ + Vala + signal/handler (II)
- ⓮ Gtk+ + Vala + signal/handler (III)
- ⓯ Gtk+ + Vala + signal/handler (IV)
- ⓰ Gtk+ Widgets (I)
- ⓱ Gtk+ Widgets (II)
- ⓲ Glade (I)
- ⓳ Glade (II)
- ⓴ Glade (III)
- ⓵ Glade (IV)
- ⓶ Glade (V)
- ⓷ Glade + Gtk+ (I)
- ⓸ Glade + Gtk+ (II)
- ⓹ Glade + Gtk+ (III)
- ⓺ Glade + Gtk+ (IV)

- En aquest tema anem a veure com dotar a les nostres aplicacions de un *Interfaz Gràfic d'Usuari* .
- Veurem com es recolza en els conceptes de *programació dirigida per esdeveniments* i *execució diferida de codi* vista en els temes previs.
- Donarem una breu introducció a l'arquitectura **MVC** ya que per escriure el codi de les nostres aplicacions farem ús de la mateixa.
- L'interfície gràfic de les nostres aplicacions d'escriptori emprarà la biblioteca **Gtk+** .

- Veurem com crear gràficament l'interfície de l'aplicació amb un programa dedicat al disseny d'interfícies gràfics de usuari. Aquest es diu **Glade**.
- Els interfícies gràfics creats amb glade seran *carregats* dinàmicament en temps d'execució i mostrats a l'usuari perquè pugui interactuar amb els mateixos.
- Glade genera arxius XML que contenen la descripció del interfície d'usuari dissenyat. Aquests arxius es poden llegir/carregar des de diversos llenguatges de programació: C, C++, C#, Vala, Java, etc. . .
- Tot això ho farem amb el llenguatge de programació Vala emprat en les pràctiques de l'assignatura per a la part de 'escriptori'.

- Vala empra algunes tecnologies que componen els fonaments de Gtk+.
- Aquestes són [GLib](#) i [Gobject](#) .
- Això influeix perquè amb Vala sigui molt senzill construir aplicacions que tinguin un interfície gràfic d'usuari basat en Gtk+.
- Anem a veure un [vídeo](#) on en menys de cinc minuts se'ns mostra com crear una aplicació senzilla dotada d'interfície gràfic d'usuari¹.

¹En aquest cas sense fer ús de Glade.

- MVC sorgeix juntament amb Smalltalk durant els anys 70.
- És aplicable al desenvolupament de qualsevol aplicació independentment del llenguatge de programació triat.
- No és necessari l'ús d'un llenguatge orientat a objectes para emprar-ho, encara que aquesta metodologia ho faci més senzill.

- La idea clau de MVC consisteix a dividir el codi d'una aplicació en capes, concretament 3:
 - ➊ **Model**
 - ➋ **Vista**
 - ➌ **Controlador**
- Cadascuna d'aquestes capes pot ser substituïda en qualsevol moment sense afectar a les altres, p.i., tenir diferents vistes per a un mateix model.
- Aquesta divisió del codi garanteix major facilitat de portabilitat i d'adaptació als requeriments de l'usuari.

MVC: Model. –Capa de l'Aplicació–

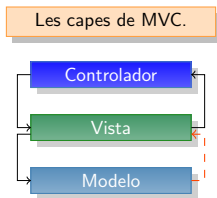
- És la representació 'programari' del problema a resoldre, els seus dades, funcions, etc. . . – persones, cotxes, seients comptables. . . –
- Proporciona els mètodes necessaris perquè:
 - Es puguin consultar les dades del model (\approx *getters*).
 - Es puguin modificar les dades del model (\approx *setters*).
- Els models no es comuniquen amb les vistes², d'est manera aconseguim una major independència entre el codi que constitueix cada capa.
- Un model pot tenir associades diverses vistes.

²Encara que en ocasions determinades pot resultar interessant.

- Serveix per mostrar a l'usuari les 'dades' del model que li interessin en cada cas –el nom d'una persona, la velocitat de un cotxe, l'import d'un seient. . . –
- Una vista no té perquè ser solament en manera gràfica, pugues ser en manera text. . .
- Les vistes es comuniquen amb els models de forma bi-direccional –sol·liciten informació, poden modificar informació–
- En l'arquitectura MVC original les vistes es poden 'niar' donant lloc al que es diu una vista principal –*top-view*– composta de subvistes. A l'efecte de la assignatura només usarem vistes simples, no compostes per unes altres.

- Conté el codi que fa d'interfície entre els dispositius d'entrada –teclat, ratolí, etc. . . – i les capes de Vistes i Models.
- Aquest és el codi que permet a l'usuari interactuar amb les Vistes.
- Normalment no haurem d'escriure codi relacionat amb aquesta capa ja que el codi que aniria aquí és el que proporciona la biblioteca gràfica utilitzada (Gtk+ en el nostre cas).

MVC: Diagrama d'interacció entre capes

La connexió entre el model i les vistes associades només té sentit si les dades del model es van a modificar internament per algun càlcul i volem que s'actualitzin les vistes associades a aquest model.

- **Gtk+** es desenvolupa com toolkit lliure para l'aplicació **gimp** de tractament de imatges. Avui dia és una de les bases de l'escriptori **gnome** .
- Es distribueix amb llicència LGPL.
- Disposem d'una extensa documentació **para Gtk+** i per usar-ho des de **Vala** en format electrònic que es pot consultar en línia.
- També consta d'un constructor gràfic de l'interfície de la aplicació: **glade** .

- Gtk+ és actualitzat sistemàticament un parell de vegades a l'any, avui dia podem trobar-nos amb les versions $2.x.i$ (en manera manteniment) i, l'actualment activa, $3.x.i$. En el laboratori de pràctiques de la EPS tenim instal·lat **Gtk+ 3.x.y**.
- Com veurem més endavant, això influeix a l'hora de les opcions que hem de donar al compilador de Vala: `--pkg gtk+-2.0` o `--pkg gtk+-3.0`.
- El que denominem de forma general Gtk+ és un compendi de una sèrie de biblioteques: **Glib**, **GdkPixbuf**, **Gdk**, **Gtk**, **Atk** y **Pango**.
- L'estructura interna de Gtk+ és la d'una jerarquia de classes formada per diversos arbres (diferents arrels) amb herència simple.
- Aquests arbres representen a cadascuna de les biblioteques que hem comentat abans (glib, gdk, gtk, etc. . .).

Gtk+ + Vala + signal/handler (I)

- L'ús de Gtk+ des de Vala es basa en el que hem vist en els temes anteriors: esdeveniments/assenyals i manejadores/callbacks.
- Els elements d'interfície d'usuari (widgets, controls) que proporciona Gtk+ defineixen una sèrie de senyals que poden emetre.
- Nosaltres ens dediquem a connectar-los els mètodes o funcions del nostre codi que fan de manejador o callback, p.e. consultant la [documentació de la classe Button](#) trobem un apartat dedicat a senyals:

```
1  public virtual signal void activate ()
3
3  The activate signal on GtkButton is an action signal and
   emitting it causes the button to animate press then
5  release ....
7
7  public virtual signal void clicked ()
9
9  Emitted when the button has been activated (pressed and
   released).
11
   ...
```

Gtk+ + Vala + signal/handler (II)

Vegem un exemple complet:

```
// File: gtk-hello.vala
2  using Gtk;

4  int main (string[] args) {
    Gtk.init (ref args);

6      var window = new Window (); //Gtk.Window (using Gtk)
8      window.title = "First GTK+ Program";
      window.border_width = 10;
10     window.window_position = WindowPosition.CENTER;
      window.set_default_size (350, 70);
12     window.destroy.connect (Gtk.main_quit);

14     var button = new Button.with_label ("Click me!");
      button.clicked.connect (() => {button.label = "Thank you";});

16     window.add (button);
18     window.show_all ();

20     Gtk.main ();
      return 0;
22 }
```

Se compila así: `valac --pkg gtk+-3.0 gtk-hello.vala`.

Destacar del codi anterior:

- **using Gtk**: equivalent a un `import` de Java o `#include` de C o C++ per tenir accés a declaracions/definicions de Gtk+.
- **Gtk.init (ref args)**: Inicia la biblioteca Gtk+. Es indispensable fer-ho sempre al principi del programa principal.
- **var window = new Window ()**: Crea un objecte de classe `Gtk.Window`, és a dir, una finestra sobre la qual poder afegir altres elements d'interfície d'usuari.
- **var button = new Button.with_label("Click me!")**: Crea un objecte de classe `Gtk.Button`.

- `button.clicked.connect(() => {button.label = "Thank you";})`: La classe `Button` disposa del senyal `clicked`, aquí li connectem un manejador. En aquest cas és una funció- λ .
- `window.add (button)`: Afegim el botó creat a la finestra.
- `window.xou_all()`: La finestra fa visibles tots els widgets que contingui.
- `Gtk.main()`: És el bucle d'espera d'esdeveniments, d'ell solament sortim per finalitzar l'aplicació.

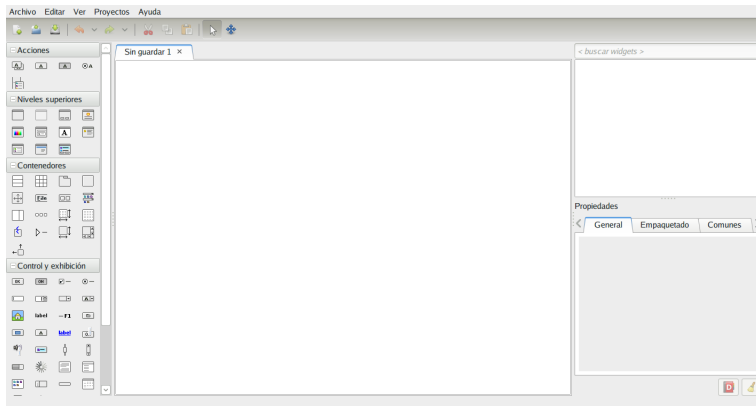
- Gtk+ ens ofereix una col·lecció important de widgets predefinitos organitzats com una jerarquia de classes amb herència simple. Podem veure-la [aquí](#)
- La classe base de qualsevol *element d'interfície de usuari* és la classe `GtkWidget` .
- En Vala el prefix `Gtk` de qualsevol identificador, p.e. '`Gtkwidget`' s'interpreta com un *espai de noms*, per la qual cosa l'identificador en Vala seria: '`Gtk.Widget`'.
- Disposem de la documentació equivalent per a l'adaptació de Gtk+ a Vala [aquí](#) .

Gtk+ Widgets (II)

- En Gtk+ un widget normalment solament pot contenir a un altre widget.
- Per crear interfícies d'usuari funcionals necessitem solucionar aquesta limitació.
- Existeix un tipus especial de widgets que són els *contenidors*, concretament les classes derivades de `Gtk.Box` . Pots veure més informació sobre les seves classes derivades [aquí](#) y en `Gtk.HBox` y `Gtk.VBox` .
- També és aconsellable que coneguis el *contenedor en forma de taula*: `Gtk.Table` . Tens més [información sobre ell](#) en la documentació de Gtk.
- Visualment no tenen cap aparença però tenen com característica que poden contenir més d'un widget, així com gestionar l'espai que ocupen i quin ocorre quan canvia el grandària d'aquest espai.

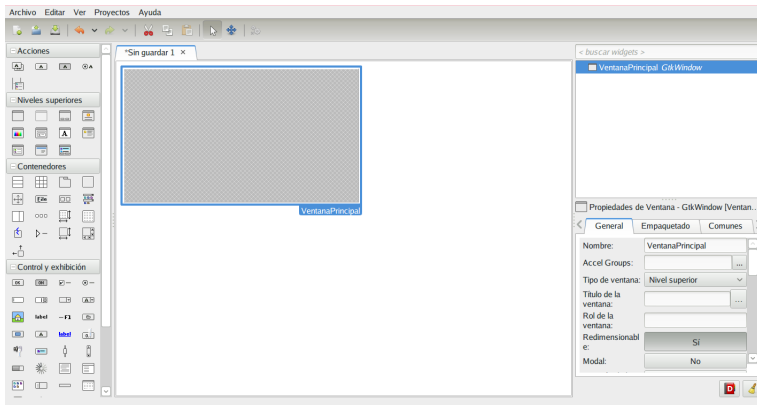
Glade (I)

- **Glade** és el constructor gràfic oficial d'interfícies d'usuari per Gtk+.
- L'aspecte que presenta és així:

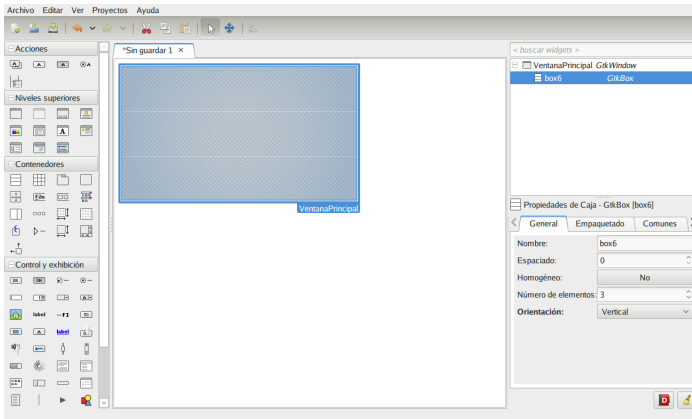

Glade (II)

Creguem les finestres, diàlegs, etc. . . inicials triant-los d'entri la llista de 'Nivells superiors':

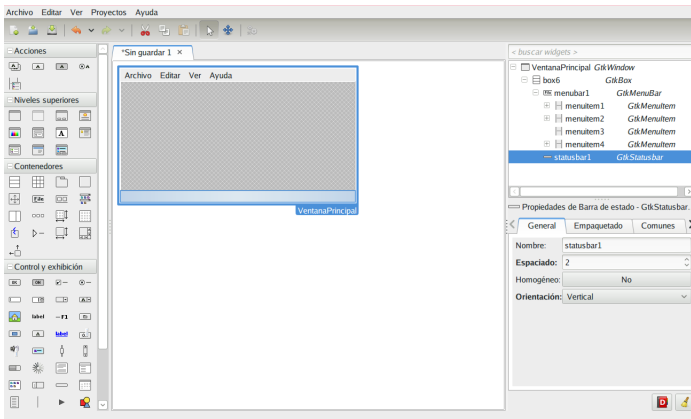

Li afegim els 'contenedors' necessaris per construir nostre interfaz:

Glade (IV)

Inserim en els 'buits' dels 'contenedors' els widgets que necessitem, p.i. botons, etiquetes de text, camps de text editable, etc. . . :

- Una vegada tenim creat l'interfície ho guardem des del menú 'Arxiu'.
- Són arxius de text en format `xml`.
- Solen portar l'extensió `'.ui'`.
- Des de la nostra aplicació els carreguem dinàmicament amb un objecte de la classe `'Gtk.Builder'`.
- Amb el mètode `'add_from_file'` llegim l'arxiu `'.ui'`.
- Amb el mètode `'get_object'` carreguem un a un pel seu nomeni els widgets que ens interessen de l'arxiu `'.ui'`

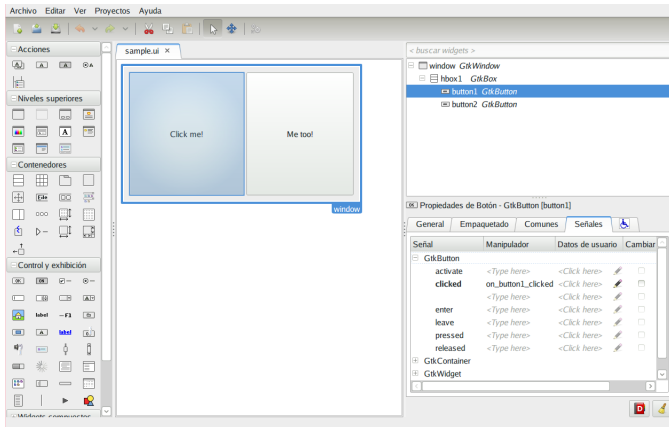
- Vegem com podria quedar un exemple de codi similar al vist en la transparència 15.

```
// valac --pkg gtk+-3.0 --pkg gmodule-2.0 gtk-builder-sample.vala
2  using Gtk;
   public void on_button1_clicked (Button source) {
4      source.label = "Thank you!";
   }
6  public void on_button2_clicked (Button source) {
   source.label = "Thanks!";
8  }
   int main (string[] args) {
10     Gtk.init (ref args);
       try {
12         var builder = new Builder (); // cargador de archivos de Glade
           builder.add_from_file ("sample.ui"); // carga del interfaz
14         builder.connect_signals (null); // auto conexion de senyales
           var window = builder.get_object ("window") as Window;
16         window.show_all ();
           Gtk.main ();
18     } catch (Error e) {
           stderr.printf ("Could not load UI: %s\n", e.message);
20         return 1;
       }
22     return 0;
   }
```

L'interfície d'usuari ho podem descarregar de [sample.ui](#)

Glade + Gtk+ (II)

Vist sample.ui des de Glade té aquest aspecte:

- Podem connectar mètodes com manejadores de senyals.
- En aquest cas cal seguir unes normes per donar noms als senyals en Glade.
- Veamoslo amb un exemple:

```
1  using Gtk;
3  namespace Foo {
4      public class MyBar {
5
6          [CCode (instance_pos = -1)]
7          public void on_button1_clicked (Button source) {
8              source.label = "Thank you!";
9          }
10
11         [CCode (instance_pos = -1)]
12         public void on_button2_clicked (Button source) {
13             source.label = "Thanks!";
14         }
15     }
16 }
17
18 // ...
19 var object = new Foo.MyBar ();
20 builder.connect_signals (object);
21 // ...
```

- Si declarem els mètodes que faran de callbacks dins d'una classe i/o dins d'un espai de noms. . .
- . . . en Glade haurem de precedir el nom del mètode que farà de callback amb el nom de l'espai de noms i/o la classe a la qual pertany, en minúscules i separats per símbols de subratllat.
- Per exemple: 'Foo.mybar.on_button1_clicked' en Glade seria: 'foo_my_bar_on_button1_clicked', com podem veure en aquesta imatge:

